

[Franz van Dijk]

Het kan vriezen of dooien

Vrijwel altijd is het óf het een óf het ander, maar begin januari 2009 was er sprake van een én/én-situatie. De helft van Nederland stond op de schaats (en naar verluidt zat de andere helft bij de EHBO-post) terwijl het Vervangingsfonds per 1 januari juist een einde aan de bevroering had gemaakt. Hoe valt die merkwaardige meteorologische paradox te verklaren? Daarover gaat dit artikel.

Effect lumpsum

Voor een verklaring moeten we een paar jaar terug naar het jaar 2006, toen de lumpsumfinanciering voor het Primair Onderwijs werd ingevoerd. Vóór die tijd kon er een onderscheid worden gemaakt in twee categorieën personeelsleden: personeel dat door het rijk werd bekostigd en personeel dat voor eigen rekening van het schoolbestuur kwam.

De eerste categorie viel onder de wettelijk verplichte aansluiting bij het Vervangingsfonds (in gewoon Nederlands: was verplicht verzekerd bij het fonds). Bij de tweede categorie kon het schoolbestuur kiezen: niet-verzekeren of vrijwillig bij het Vervangingsfonds verzekeren of verzekeren bij een andere verzekeraar, bijvoorbeeld het Risicofonds.

Bij de invoering van de lumpsumfinanciering kwam het onderscheid in categorieën personeelsleden te vervallen. Een onbedoeld neveneffect daarvan zou zijn geweest dat alle personeelsleden (dus ook diegenen die voorheen niet of elders verzekerd waren) van de ene op de andere dag verplicht bij het Vervangingsfonds waren verzekerd.

Dat werd algemeen als ongewenst beschouwd. Een van de doelstellingen van de lumpsum was immers vergroting van de keuzevrijheid voor schoolbesturen; hier zou echter sprake zijn van vermindering van keuzevrijheid.

Het bevroeringsmodel

De oplossing die voor dit probleem werd gevonden, gaat door het leven als 'het bevroeringsmodel'. Kort gezegd komt dit model er op neer dat alle personeelsleden die medio 2006 verplicht bij het Vervangingsfonds waren verzekerd, die status

voortaan zouden behouden (behalve als ze bij een ander bestuur in dienst traden uiteraard). Voor nieuw aangenomen personeelsleden had het schoolbestuur keuzevrijheid van verzekeringsvorm, met dien verstande dat ze niet onder de verplichte verzekering konden worden gebracht.

In feite werd het verplicht bij het fonds verzekerde bestand aan personeelsleden dus 'bevroren'; vandaar de naam bevroeringsmodel. Dat bevroren bestand kon niet groter, maar wel kleiner (mensen die ontslag namen of kregen, pensionering, e.d.) worden.

Erosie draagvlak

De ervaring heeft inmiddels geleerd dat dat laatste, de afname van het aantal verplicht bij het Vervangingsfonds verzekerde personeelsleden, de achilleshiel van het bevroeringsmodel is geworden.

Die afname voltrok zich in een veel hoger tempo dan was voorzien, waardoor er een onverwachts grote uitholling van het draagvlak van het fonds optrad. En dat werd ongewenst geacht, te meer daar er al een experiment in voorbereiding was waarbij 15% à 20% van de schoolbesturen gedurende enkele jaren niet langer verplicht zou zijn aangesloten bij het fonds.

De dooi valt in

Mede op aandringen van het ministerie van OCW heeft het bestuur van het fonds dan ook besloten om het bevroeringsmodel met ingang van 1 januari 2009 te beëindigen. De hoofdregel is voortaan: alle nieuw bij een schoolbestuur in dienst tredende personeelsleden vallen vanaf die datum weer onder de wettelijk verplichte aansluiting bij het Vervangingsfonds. In de uitvoeringspraktijk roept een dergelijk besluit altijd veel vragen op: hoe om te gaan met benoemingen met terugwerkende kracht, is een functiewisseling een nieuwe benoeming, wat te doen in geval van urenbreiding etc.

Informatie

Op de site van het Vervangingsfonds (www.vfpf.nl) wordt op al die vragen antwoord gegeven. Het is dus zaak de berichtgeving daarover goed in de gaten te houden. ■